

An © 2016 Gannas

← A-gledh:
Pyth? Piw? Ple?
Pandr'a hwer omma?

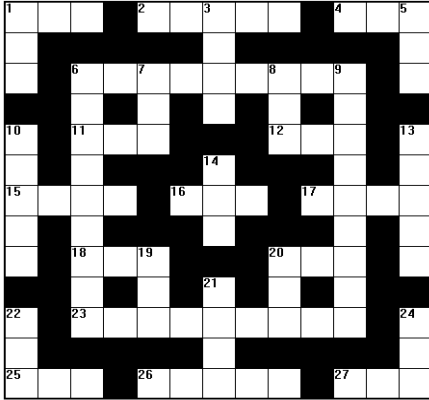
Pennrynn arta!
Erthygel gans Esmé Tackley a-dro
dhe dhaswarians devedhyans
Epskol Karesk y'n vlydhen 2016,
folennow 5-6.

An Gannas niver 479
Mis-Du 2016 dyllys gans
© Kowethas an Yeth
Kernewek ISSN 1479
705X

An Bennseythun Gernewek 2017,
restrys gans Kowethas an Yeth
Kernewek, a vydh synsys arta dhe'n
Ostel Sandy Lodge, Tewynn Pleustri
ynter an 7^{ves} ha'n 9^{ves} a vis-Ebrel.

Krowseryow gans Ray Edwards

7. Moy ogas (3)
8. Chambour managh (3)
9. Fregys (9)
10. Heudh (5)
13. Myrgh den (5)
14. Nyns yw mamm (3)
19. Devnydh rag glena brykkys warbarth (3)
20. *Sotel lowr ov, my a grys hag a vynn mos, heb gul gik y'n wydhenn pur smodh, heb ...* (CW 535) (3)
21. Begya (6)
22. Tyller dhe driga ynno (3)
24. Onan ha dew (3)

a-dreus:

1. Rann vedhel an korf (3)
2. An mis ma (5)
4. Sotel (4)
6. Eglos vras gans se epskop (9)
11. *Mar nyns eus keus, dro an pyth ...* (3)
12. Nyns yw an gwir (3)
15. *Godhvos: My a* (4)
16. Flogh gorow (3)
17. Lies kocha junys warbarth (4)
18. *Mann yn Latin/Sowsnek* (3)
20. Nyns yw *le* (3)
23. Kabolys (9)
25. Hanter hwetek (3)
26. Truesi (5)
27. Kyrghes (3)

war-nans:

1. Hegar (3)
3. Konnyk (4)
5. Len (3)
6. A'n ynys ma (9)

Gorthybow dhe'n krowseryow mis-Hedra 2017

argemmynn:

Radyo an Gernewegva

Radyo an Gernewegva yw towlenn radyo yn Kernewek pub seythun; restrys yw gans **Matthi Clarke** ha dell leverir yth yw an gwella ilow ha kows y'gan taves kernewek. Y hyllir goslowes orth:

www.anradyo.com

Lyther a Alban

a-dhiworth Yowann Byghan

(agan kessskriker arbennik albanek)

Henwyn-tyller an Hebrides 1. An Hebrides Ogas

Trigys on yn an t-Eilean Saoileach (Ynys Seil) yn Earraghaidheal is Bòd (Argyll ha Bute). Poran kepar hag yn Kernow, henwyn-tyller omma yw pur dhidheurek dhyn. Agan ynys vyghan yw esel an Hebrides Ogas ('Inner Hebrides' yn Sowsnek). Gwreidyow agan henwyn-tyller yw liesplek ha komplek.

An ynysow (yn du) kampoellys y'n erthygel ma

Hanow Gàidhlig an ynysek dhien yw Innse (leverys i-shuh) Gall, ow styrya Ynysow an Estrenyon, henn yw an ankrydoryon vor hag a woverna termyn hir omma. Treweythyow ni a lever Innse an Iar, Ynysow a'n Howlsedhes, ynwedh. Mes re beu lies yeth kewsys y'n ynysow dres an kansblydhynow a-dhia aga annedhians y'n Oes Men Kres, y'ga mysk Piktek (yeth na Cruithne, po an dus payntys), Norgaghek Koth, Gàidhlig, Scots po Lallans, ha Sowsnek.

Ny woer den vyth poran gwreidyenn an hanow Hebrides. An skriker romanek Pliny an Kottha a skrif Hebudes, ha Ptolemy a skrif Epudes. Yma hanow-kordh koth Epidi po Epides kevys ynter

na Cruithne, hag a styr margh po mergh, kepar ha'n ger grek koth *ippos* po *hippos*.

Yma 36 ynys annedhys y'n Hebrides Ogas, agan Ynys Seil y'ga mysk.

Lies hanow yw kyns-istorek, dell hevell. Martesen skriforyon klassek a re henwyn ragdha. Coll (Colla yn Gàidhlig) a styr koll, an keth ger poran ages agan ger kernewek. Ptolemy a skrifas Malaiois (ow styrya martesen ynys ughel) rag Mull, Mùile po an t-Eilean Mùileach yn Gàidhlig, mes anaswonnys yw gwreidyenn dherowel an hanow. Rum, skrifys gans poeslev avel Rùm yn Gàidhlig, yw martesen hanow kyns-istorek arall. Gwreidydh galladow erell yw romø (ledan) yn Norgaghek Koth po ì dhruim (leverys i-rum) yn Gàidhlig, hag a styr Ynys Drummow. Seil (an t-Eilean Saoileach), agan ynys vyghan ni, a's teves hanow po kyns-istorek (na ny woer den vyth an styr) po Gàidhlig, a'n ger sealg (leverys shallk) hag a styr helghya. Skye yw hanow pur goth ynwedh. Henwys Scitis gans Ptolemy, styr an hanow o martesen ynys askellek. Yma dew hanow Gàidhlig dhedhi, an t-Eilean Sgitheanach (leverys an-che-lan-ski-anogh) ha'n leshanow Eilean a Cheo (e-lan-a-hyo, Ynys Niwl).

Lies hanow a dheu a Norgaghek Koth. Colonsay (an diwedh -øy po -ay yw Norgaghek Koth, ow styrya ynys) yw Colbhasa yn Gàidhlig, mes re a dyb bos mell gans Sen Columba. Gigha yw aswonnys yn ta y'n dydhyow ma avel an unn ynys ogas mayth yw perghennow an ynys annedhysi an ynys aga honan, dres prenas kuntellek. Giogha yn Gàidhlig, gwreidyenn an hanow yw Godhøy yn

Norgaghek Koth, ow styrya ynys da po teg. Jura a's teves tri menydh a vri, an Paps of Jura po Bronnow Jura. An hanow a styr Ynys an Karow. Yth yw leverys y'n keth maner yn Gàidhlig, mes skrifys Diùra (nyns eus lytherenn 'j' yn Gàidhlig). Kerrera, ynys vyghan ogas dhe Oban, hag a via leverys ke-RE-ruh gans Kernowyon heb dowt, yw leverys KE-re-ruh, hag a dheu a'n hanow Kjarbarøy yn Norgaghek Koth, ow styrya Ynys Kjarbar (hanow personel). Kerrera re beu y'n nowodhow a-gynsow avel an kynsa le y'n norvys oll may teuth enevales sempel a'n mor rag bywa yn tir, pell y'n termyn eus passyes. Luing ha Lunga yw ynysow dyffrans, mes aga henwyn a dheu a'n keth gwreydhenn, honn yw Norgaghek Koth long, ow styrya skath-hir. Raasay (Ratharsair yn Gàidhlig) a styr Ynys an Yergh. Rona (Rònaigh yn Gàidhlig) a styr Ynys an Reunyon. Scalpay po Sgalpaigh yw Ynys an Kregyn Sen Jamys. Ulva, ogas dhe Mull, a styr Ynys an Bleydhes.

Lies hanow yw Gàidhlig, heb mar. Canna, po Eilean Chanaigh, a styr ynys an vorhoghes. Easdale, ynys pur vyghan ha teg heb kerri ogas dh'agan ynys ni, a's teves hanow dyffrans yn tien yn Gàidhlig, henn yw Ellenabeich po Eilean na Beich, henn yw Ynys an Fow-wydh. Eigg, Eige yn Gàidhlig, a styr bolghik. Hanow koth an ynys o Eilean Nimban Mor, ow styrya Ynys an Benynes Meur. Iona, ynys pur vyghan ha pur deg ogas dhe Mull, yw Ì yn Gàidhlig, an berra hanow-tyller yn Alban, po Ì Chaluim Chille (eglos Columba), hag an Ì ow styrya ywin. An abas Adomnán a skrifas an hanow yn Latin avel *ioua insula*

(ynys an ywin), mes nebonan a gammredyas *ioua* avel *iona*, hag ottena dallesh an hanow arnowydh. Islay yw Ìle (leverys i-luh) yn Gàidhlig. Yma lies gwrier hwyski yn Islay. Lismore (Lios Mor) a styr lowarth meur, ha pur deg ha feyth yw an ynys ma yn hwir. Muck yw Eilean nam Muc, po Ynys an Mogh, kevys yn Sowsnek a'n Oesow Kres avel Swynes Ile. War unn mappa koth yth yw skrifys Eilean nam Muc-mhara, hag a styr Ynys an Morviles.

gwelyow a'n ynysow

Henwyn-tyller an Hebrides:

Rann 2. An Hebrides Pell a vydh dyllys yn An Gannas mis-Kevardhu.

Pennrynn rann 2 gans Esmé Tackley

Dell leveris y'n kynsa rann, nans yw eth kans bledhen y feu grontys gans Epskop Simon a Garesk dhe'n dre Pennrynn hy hynsa chartour.

Dy'Sadorn an 27ves a vis Est 2016 o dydh Fer Pennrynn. An hwarvos ma a kemmer le pub bledhen yn bennseythen an Dy'gol Arghantti. Mes kyns bos ygor an Fer dhe unn eur, yma pub prys hwarvos arbennek aral. Dhe woles 'Bre an Kay', le may fet fordh veur der an dre 'Forth Genwerthel' yw kepar ha fordh dremen rag daromres. Omma yma men arbennek – men kov yw. Ha kyns ygeryans an Fer yma gwrians kovadh ryb an men ma dhe hanter wosa dewdhek eur. Yth omguntel ena an Mer, tus posek erel an dre, Bardh Meur ha herwydh usadow, pronter.

Y'n vledhen arbennek ma, yth esa hwarvos moy ynwedh kyns an kovheans. Dell wodhyn ni oll, yma Pennrynn desedhys ryb an avon hag yn termyn eus passys yth o an dowr ma eghen bosek a garyans. Dres an fordh a-dal an men kov yma Kay an Dre, a-ble yma gwel dha a-hys an dowr war-tu hag Aberfala. Gals an messach yn-rag – y fydh nebonan istorek ow tos dhe'n kay ma hedhyw. Piw? Well, martesen ty a wor seulabrys – yth esa skeusennow war Lyverfas.

Ha ni ow kortos hag arhwilas an dowr, y teuth yn gwel gool gwynn. Nyns o gool arnowydh ha pan ylsyn ni rag gweles an skath yn-dann an gool, nyns o an skath arnowydh naneyl; yth o skath drehevys yn gis an ankrydoryon

vor gans den dhyworth Pennrynn, Tom White y hanow. An skath a dheuth ynnes ha treylia rag synsi gans lovan orth an kay. Yth esa nebes tus y'n skath, yn aga mysk den gwiskys yn aparel du ha den aral gwiskys yn aparel rudh. War an kay war agan lergth yth esa omguntellys an Mer, Krier an Dre, akademogyon dhyworth an bennskol ha tus erel, lies anedha gwiskys yn aparel a'n osow passys. An den gwiskys yn aparel rudh a gerdhas a-hys an kay ow kul sin arbennek gans y vesies. War y benn yth esa an miter hag yn y dhorn an vagel, an dhew anedha ow styrya y soodh.

An den ma o Simon di Apulia, Epskop Karesk yn 1216. Sevys yn-mes an bedh o ev rag dos omma y'n vledhen arbennek ma.

An Epskop ha'y japlen a gerdhas dhe'n bagas a dus orth aga gortos ha kewsel orta yn kynsa yn Latinek.

Ha wosa henna, yn Kernewek:

Dohajydh da Pennrynn. Fatla genowgh? Re bo kres an ster usi ow splanna dhywgh (dhyworth Bennath Keltek).

Ha dhyworth Origo Mundi:

*Bennath an Tas re'gas bo!
Hwi a's bydh, by Godys fo,
agas gober yredi:
war-barth oll Gwel Behedhlan
ha Koos Pennrynn yn tien;
my a's re lemmyn dhywgh hwi ...
anedha gwrewgh dhywgh chartour*

Wosa henna yth eth an bush bras a dus a-dreus an fordh dhe'n le mayth usi an men kov dhe'n vertheryon a 1549. Omma pub bledhen dhe dhydh Fer

Pennrynn yma servis berr a govheans. Herwydh usadow yma pronter ow ledya an kovheans ma, mes an vledhen ma nyns o kavadow an pronter; ytho yth esa Mer an Dre ha Bardh Meur orth y wul. Yth esa pubonan a'ga sav a-rag an men kov ow koslowes orth an geryow ha kana 'Hayl dh'agan Mammvro'. Skrifys war an men kov yma an geryow ma (hag yn Sowsnek):

HEMM A GOVHA AN KOLL A
GOLJI GLASNEDH HA'N MERNANS
A VILYOW A WLASKARORYON
GERNEWEK YN UNN DHEFENDYA
AGA FYDH, YETH HA DEVOSOW
KELTEK.

1549 – 1999
KERNOW ARTA

Ha'n solempnita gorfennys, y formyas pubonan keskerdh rag kerdhes an vre yn-bann dhe'n eglos vethodek, le may hwer ygeryans an Fer. A-wartha dhe'n grisryw yth esa a'ga sav an Epskop, an Mer ha tus erel a vri; a-barth a-woles yth esa remenant ahanan ow mires ha goslowes orta. An epskop a gewsis arta:

*Eth kans bledhen wosa disklerians
an chartour ma*

*My, Epskop Simon De Apulia re
dhehwelis dhyworth ow diwettha
powesva – Penneglos Karesk – orth agas
dynnerghi ha keslowenhe genowgh hwi
oll a dhrehevel, adhvesi ha solempnya
bewnans Pennrynn dhyworth mil, dew
kans ha hwetek bys y'n Jydh Fer brav
ma.*

*Gas dalleth Fer an Dre Pennrynn y'n
vledhen diw vil ha hwetek ha re splanno*

an howl warnowgh.

Pax Vobiscum.

Duw genowgh hwi ynwedh.

Hag yn gwiryonedh, piw o an epskop ma? Simon aral o – Simon Persighetti, yw studhyer an yeth yn agan klass yn Aberfala/Pennrynn. Ev a lever ev dhe vos movys yn feur gans styr an keskowethyans ynter Kernow hag Europ, ynwedh an lettyans diwettha a Gernow ha'y thaves. 'Bos a'm sav ena dhe'n denewen, ow kanasedhi Simon de Apulia, a hevelis dasseni yn tevri an mater na.'

Kyns an jydh na y hwrussa Simon pergherinses dhe'n Benneglos yn Karesk rag vysytya an imach a ven ha bedh Epskop Simon. Ev a dhros ganso eth rosen wynn avel diskwedhyans er an eth kansvledhen a-ban wrontyas an Epskop italek Chartour an Dre dhe Bennrynn yn 1216.

devedhyans ha'n skath hag ynni an 'Epskop'

**Jakka
hwedhlik farsus**

Jakka yw gwir Gernow. Ya! Kernow penn dhe droes. Ytho y leveris, ‘Wolkum’ dh’y genderow a’n Statys Unys - ha Jakka distowgh dhe dhiskwedhes traow a vri dhodho. Kynsa dhe Druru.

‘Pyth yw henna?’ yn-medh an kenderow.

‘Agan penneglos yw. Deg blydhen hy drehevel.’

‘Ya ya?’ yn-medh an kenderow. ‘Ni y’n Statys a allsa gul hennaa a-ji unn vlydhen.’

Alena dhe Lys Kernow. ‘Pyth yw henna,’ yn-medh an kenderow

‘An le mayth omguntell agan Konsel – Lys Kernow yw – teyr blydhen y dhrehevel.’

‘Ya ya?’ yn-medh an kenderow. ‘Sur ni y’n Statys a allsa y wul a-ji tri mis.’

Alena i eth dhe’n vorva.

War not a-ragdha An Garrek Loes yn Koes, gans hy hastell ughel ow sevel splann ha brav y’n mor

Garma a wrug kenderow, ‘Pyth y’n bys yw henna?’

‘Na wonn’ a leveris Jakka, ‘Na wonn! Nyns esa travyth oll ena de!’

(Klewys genev hemma a veu yn nosweyth lowen yn Essa. **Wella Brown**)

**argemmynn:
Gwerthji Kernewek**

Keskewsel, 24 Plen an Varghas, Ryskammel, PL32
☎ 01840 211725 (dyghtyer **Jerri Jeffries**).

www.keskewsel.com

**Mernans yn Kylgh
hwedhel gans Jowann Richards**

Chaptra Tri

Yth esa tyldaow an bagas hendhyskoniethel ow sevel yn korn an park mayth esa an kylghyow ha’n eglos koth. Bagas byghan o henna; nyns esa mes hwegh anedha, rag bos re erell dhe dhos wosa dydh po dew. Yth esa Dr. Andrew Pearse, heb mar, ha’y wreg Meg; ena, yth esa peswar studhyor, dew dhen ha diw venyn yowynk, avel darbaroryon.

Ogas dhe’n tyldaow y sevi kert Transit, a gyrghsa an daffar rag an kleudhyans, ha rybdho yth esa Range Rover. Glas o an dhew, ha war aga thenewen o lytherennys yn Sowsnek an geryow:

UNIVERSITY OF AVALON
Department of Archaeology

Dohajdyh yth o lemmyn. Drehevys o an tyldaow, ha diskergys o daffar rag gul boes, rag koska, rag omwolghi ha rag edhommow erell na yllys bywa hebda. Mes res o dhedha prena stoff dhe’n gegin - boes rag hwegh den ha benyn yagh, hag i ow pywa hag owth oberi y’n ayr igor.

Rag henna, Andrew ha Meg, ha Simon Weeks, onan a’n studhyoryon gansa, eth yn hyns y’n Range Rover dhe Dregannis, dhe werthji o byghan mes da.

Nyns esa dhe’n re erell ober dhe wul y’n termyn na, ha dell heveli dhedha tybyans da o kerdhes rag hwithra an eglos koth hy honan. Ytho, an tri

studhyer - Jane Morrow, Chris Petherick ha Sharon Mitchell - a dhallathas war gerdhva a-dreus an park troha'n magoryow.

Toemm o an dohajyd, hag yn lent i a gerdhi, heb meur a geskows, mes ow kemmeres plesour dre'n toemnder, dre sonyow an hav, ha dre nij kudhon war eskelli nerthek, po gwel a dygri ow pargesi a-ughta y'n ebron.

'Ho! Piw owgh hwi?'

An arm ughel a dheuth heb gwarnyans diworth skeus an eglos.

A-dhesempis den bras a omdhiskwedhas, ha kerdhes toeth bras trohag i. Heb hedhi rag gorthyp, an den a armas arta.

'Piwypnag owgh hwi, kewgh diworth ow thir a-dhistowgh, ha na dhehwelewgh arta!.'

Ny gonvedhas an studhyoryon mann. I a viras stag orth an den neb o serrys euthyk dell o hewel. Chris Petherick a omdreylyas troha'n den, ha mires orto war gamm. Nyns o an studhyor byghan, mes nerthek lowr may hwreg an den hedhi.

'Ha piw os ta?' a wovynnas Chris, heb gorthybi orth govynn a'n den arall.

'Perghenn an tir ma. Lemmyn - kewgh!'

'Perghenn an tir?' a wovynnas Chris, heb movya. 'Koynt yw henna. Yma kummys dhyn ni a'n perghenn bos omma.'

'Kummys a Fry, an adla koth!' a grias an den. 'My yw perghenn gwir an tir ma - my, David Angrave. Lemmyn - unnweyth arta, kewgh, kyns my dhe ...'

'Kyns ty dhe wul pyth?' a wovynnas Chris Petherick yn kosel, mes yth esa

lymnder dh'y lev o kepar min kollell. 'Res yw dhis kewsel orth Mr. Fry, dell grysav.'

An den a lagattas orto, meur an sorr yn y dhewlagas, ha kemmeres unn kamm yn-rag. Ena, dell heveli yth erviras ev bos res a furneth yn le gwrians. Ev a omdreylyas a-dhesempis, ha kerdhes dhe-ves, yn-mes a'n kylghyow.

Yn chi tiek Fry, an pellgowser a sonas, ha Mestres. Fry a gemmeras an degemmerer yn-bann.

'Helo, Tregannis 156.'

Y teuth lev nebes garow, hag ughel, mes lev a aswonnis hi heb kaletter. 'Mrs. Fry? ... Usi Fry ena?' yn-medh an dervynner.

'Usi. My a'n gelow,' a worthybis Valerie Fry.

Wosa termyn berr, Peter Fry a leveris, da y jer, 'Helo Angrave, pandr'a allav vy y wul ragos?'

'Ty a worr yn ta prag yth esov vy orth dha elwel, Fry. Re'n jowl, den, yma tus ow poenya oll a-dreus dhe'm tir.'

Wel, Angrave, genev ny vern a-dro henna, sur ov vy. Henna yw mater ragos, a nyns yw?'

Lev Angrave eth ha bos moy ughel. 'Na wari gwariow fol, Fry. Yma studhyoryon hag erell ow kerdhes war ow thir, yn ow hylghyow. My a vynn orta bos gyllys, lemmyn, yn-mes a'm eglos, a'm kylghyow, a'm park ow honan!'

'Dha bark, Angrave? Gav dhymm, nyns yw henna dha bark, dell wodhes yn ta.'

'Nyns usi an park war dha jartour!'

'Martesen, mes nyns usi ev war dha jartour namoy. Dha hendas a werthas an

tir dhe'm hendas - ambos tus-jentyl, mes martezen ny gonvedhydh an lavar na.'

'Gow yw, ha ny yllydh ta previ nahen, Fry. A vynnydh gul neppyth yn kever an dra - yn kever an studhyoryon na?'

'Na vynnav, Angrave. Nyns eus skila vyth.'

Yth esa ronk a sorr diworth Angrave. Ev a hedhis. 'Dampnyans, Fry,' yn-medh wor'tiwedh, yn lent, 'dell hevel, res yw dhymm mos dhe'n withysi-gres.'

Fry a hwarthas yn ferr.

'Wel, gwra henna, yn sur, Angrave.'

'Henn yw dha worthyp diwettha, Fry?'

'Heb dhout mann.'

'Na lavar na wrug vy dha warnya, Fry.'

Yw henna godros?' a wovynnas Fry yn kosel. 'Ass osta fol, Angrave. A nyns os den gokki!' Hag ev a worras an pelligowser yn y le arta.

Fry a vinhwarthas. 'Keper ha baban,' yn-medh ev, dh'y honan.

**Teji Teylu
gans Sarah Cooke**

Yn fyw yw an taves kernewek yn Lannstevan yn 'Teji Teylu', may ma folenigow 'Maga' displety's war an mosow. Perghenoges, Becky Jones, yw studhyores y'n klass kernewek y'n dre. Hi a lever an havysi dhe vynnys kewsel an lavarow, yn arbennek an fleghes. Pes da veu bagas a Gembroyon dhe wodhvos bos an yeth kernewek devnydhys hwath, owth heveli an geryow kernewek orth an re kembrek.

A dermyn dhe dermyn yma Yeth an Werin yn 'Teji Teylu'. Yn mis-Est an diwettha hwarvos 'Heudh yn Hav' veu vysytyans dhe Gastell Lannstevan, hembrenkys gans Tim Hambly, neb a ros derivas yn Kernewek. Gorfennys veu yn 'Teji Teylu' gans te ha tesennow dentethyek ha keskows kernewek.

An nessa chons dhe glappya yn Kernewek dhe 'Teji Teylu' a vydh dy'Sadorn, an 10ves a-vis Kevardhu, 10.30 - 11.30 myttinweyth. Yn ogas, y hyllir gweles ynwedh Gool Sybwydh yn Eglos Sen Maria.

An teji

**Balweyth
gans Mary Sutcliffe**

Treylys hag amendys a-dhiworth 'Hazards and Heroes in Cornish Mines', pennskrifys gans Allen Buckley, dyllys gans Tormark.

Balweyth yw ober pur beryllus:yth yw peryll dhiworth livow, koedhow an to, tardhow ha skeulyow ow tiskara, ha tanyow. Unnweyth yn 1937, liv a hwarva mis-Genver, yn hwel Reeth. Hwel Reeth a omgevi ogas dhe hwel arall, Hwel Boys y hanow. Nyns esa marnas fos pur danow ynter an dhow weyth. Dhe beder eur ha hanter dy'Sadorn, pan esa dewdhek den hepken y'n bal, an fos na a dhiskaras, ow

tannvon keynresyow a dhowr a-berth yn hwel Reeth.

Rann vrassa a'n dus val a oberi yn gweythyow downna an bal war an nivelyow tri hans ha deg po dew kans hag ugens troes-hys aga downder. Ha'n liv a dardhas yn hwel Reeth, yth esa hwyth euthyk a ayr ha son hwyflyn ha dowr ow fyski y'n hwelyow. An dus val esa nessa dhe'n shafta a gonvedhas aga bos yn peryll skruthus ha degynsywek. An dus val ma a dhallathas a-dhistowgh skeulya an shafta dhe nivel, anomvodek ow kasa an kowell rag an dus war an nivel tri hans.

Unn den bal, Clifford Bowden y hanow, re glewsa dowr ow liva ha perthi kov bos dew dhen, Weeks ha Semmens aga hanow, owth oberi y'n pella le, ha ny wodhvons i an pyth re hwarvia. Meur y golonnekter, ev a dhiyskynnas an skeul, mos dhe fin an gowfordh dh'aga gwarnya. Yth esa an liv ow trehevel yn skon; nyns esa hyns bys y'n shafta ytho oll an tri den a dhallathas yskynna leder mes ogas dhe ugens troes-hys yn-bann, dowr a dhallathas dinewi der an toll, ma na allsons i yskynna dredho. Yn feusik, a verr spys, an liv a lewsis. Ena i a glewas tas Semmens, mester an kor, ow kelwel a-wartha. Lovan a veu tewlys yn-nans dhe'n dus hag i a assayas krambla dhe'n nivel gwarthav, 220 troes-hys. Weeks ha Bowden a dhrehedhas an lovan mes awos an tros ha sowdhan, Semmens yowynk a gollas y dhalghenn a-dro dhe'n lovan ha koedha yn-nans dhe'n nivel 310 troes-hys. Y das a veu iselhes dhe'n le may kavas ev y vab, besys, ow korwedha war raghell a voen, kyrghynnys gans dowr ow trehevel. Ev

a elwis nebes tus hag i a'n dug mes a dhanjer. Heb mar, an das a sawyas bywnans y vab.

Y'n eur na, tri den bal arall a veu maglennys war an downna leur. Onan, Bates y hanow, a glewas garm, 'Poenyewgh a-barth agas bywnans,' mes nyns esa termyn lowr dhe wul henna. Ev a veu skwettys gans fos a dhowr nammna'n skubas a-ves, mes ev a allas, gans kaletter, sesya pib-ayr hag omdenna dhe'n skeul ha krambla a-dhiwar-leur le may sevi tus erell.

Yth esens yn tewlder dien, mes wosa nebes mynsennow i a sewenis enowi kantol ha dismygi aga desedhans. An dowr a hedhis drehevel mes ny allsons i krambla yn-bann. Maglennys ens i. Tus an bompell, tus val an kor arall, ha dyghtyoryon, a oberi dres ourys dhe lanhe an liv dhiworth an bal. Nivel an dowr a iselhas mes pur, pur yn lent. Meur a dus a assayas drehedhes an tri den, mes heb sewena. Ena, wor'tiwedh, unn den, Clifford Bowden arta, a neuvyas a-hys an nivel livys - gans faglenn dredanek ha kavoes an tri den. Rewek o an dowr ha pan dhehwelis ev, ev a glamderas mes daskavoes.

Ena bagas a dus val a furvyas chayn-denel dres an dowr hag o ughel bys y'ga honna, drehedhes an dus ha'ga hevarwoedha dhe salowder. I re bia ow kortos dres deg ha dew ugens our, yeyn, nownek, glyb hag yn tewlder dien. Awosa i a derivas fatell gansons i hymnys ha pysi bos an dus a garens gweresys mar ny dreusvywsons i. Byttegyns, lelder ha kolonnekter aga hothmans a dreusfurvyas trajedi dhe dhiwedhva lowen.

Servisyow Eglos dydhyasow avisys

An Revrond Chenon Jane Kneebone a dhannvon kedhlow a-dro dhe servisyow a dheu:

an 27^{ves} mis Du Eglos Vudhek Servis Asvens, 3 eur

an 18^{ves} a vis-Kevardhu, Eglos Vethodek Sen Iv, 2 eur 30 (hanter our a-varra ages usadow)

Pella derivadow a-dhiworth:

Revrond Chenon Jane Kneebone

☎ 01637 873135

☎ 07966 703924

janekneebone@gmail.com

Nawbedrek

A yll'ta dismygi an ger a naw lytherenn? Py lies ger a moy es 3 lytherenn a yll'ta kavoes, res yw dhis devnydhya pub lytherenn unnweyth yn pub ger ha res yw dhis devnydhya an lytherenn yn kres an pedrek yn pub ger.

T	O	N
E	S	T
G	H	E

Gorthyp mis-Hedra: **breusverk**

An Nowodhow

Nowodhow berr yn Kernewek yw dyllys gans Radyo Kernow dhe 5 eur dy'Sul. Geryow an dowlenn a yll bos redys diworth gwiasva Kowethas an Yeth Kernewek:

www.cornish-language.org

Kernow Gowal

Meur yw an krodhvol ha krev an kaskyrgh erbynn pastell-vro an senedh a dremen an or Kernewek-Sowsnek.

An Bardh Meur, Dr Merv Davey, a gewsis yn ta dhe'n Orsedh Igor dhe Lannaghevrann (berrheans y areth yn An Gannas mis-Kevardhu) erbynn profyans governans Westminster.

Hag yma Mebyon Kernow, yn-dann Dick Cole, ow pareusi gorthyp fur ha da dhe Gessedhek an Oryon. Da via mires orth:

mebyonkernow.blogspot.com

keffrys ha skrifa dhe Theresa May, 10 Stret Downing, Loundres, W1AA 2AA:

<https://emailnumber10.gov.uk>

ha dhe Chris Skidmore ES, Menyster rag an Korflagha, Soedhva an Kabynnet, Loundres, SW1A 2AS, gwiasva:

chris.skidmore.MP@parliament.uk

ha dhe eseli an Senedh rag Kernow (aga thrigvaow e.bost a veu dyllys yn An Gannas mis-Hedra).

Skeusennow;

**A-dhiworth ‘Tavern An Steren’,
Porthkellys.**

A-ugh: Dee Harris, Soedhoges
Skoedhyans an Kowethas hag
annedhyades an dre dhe lonch Ragdres
Gwendron.

Dhe-woeles Jakki Love ha Matthi Clarke
owth hembraonk an ilow ha’n geskan. Ha
wor’tiwedh Dee ha Loveday Jenkin gans
baner an broyow keltek.

Taves an Tir
The Tongue of the Land
 A Resources and Information
 Pack for Schools

Kowethas an
Yeth Kernewek
www.kowethas-an-yeth-kernewek.org.uk

Kowethas an Yeth Kernewek

**Kudhlenn fardell
adhyskans nowydh
rag skolyow, dyllys
gans Kowethas an
Yeth Kernewek
(pella derivadow
mis-Kevardhu)**

← *A-gledh: skeusennow diworth lonch
an Ragdres Gwendron. Pella derivadow
gans Pol Hodge a vydh dyllys yn An
Gannas mis-Kevardhu.*

An Gannas 2016

**An Gannas yw dyllys pub mis gans
Kowethas an Yeth Kernewek. An
Skrifennyas yw Tim Hambly, 12
Stret an Duk, Lannstevan Wartha,
Kernow, PL15 8HD ☎ 01566
773716:**

skrifennyas@btinternet.com

**Pennskriker An Gannas yw
Graham Sandercock hag yw lowen
degemmeres erthyglow ha
skeusennow dhe vos dyllys:**

grahamsandercock@blueyonder.co.uk

9 771469 705003